

χρώμα

χρώμα, το, ουσ. [*<αρχ. χρώμα <χρώννυμι*], το χρώμα· (στη γλώσσα του χαρτοπαιγνίου) πέντε φύλλα στην πόκα ή στο πόκερ που έχουν το ίδιο χρώμα χωρίς να βρίσκονται σε σειρά: «αν και είχα χρώμα, έχασα, γιατί ο άλλος είχε φουλ». (Ακολουθούν 13 φρ.)·

- *άλλαξε δέκα χρώματα*, βλ. συνηθέστ. *άλλαξε χίλια χρώματα*·

- *άλλαξε χίλια χρώματα*, ένιωσε πολύ μεγάλη ντροπή ή ταραχή (κοκκίνισε έντονα το πρόσωπό του) ή φόβο (κιτρίνισε, πάνιασε έντονα το πρόσωπό του): «μόλις ο άλλος τον ξεμπρόστιασε μπροστά στους φίλους του, ο δικός σου άλλαξε χίλια χρώματα || μόλις αγρίεψε ο άλλος, αυτός που έκανε τον παλικαρά άλλαξε χίλια χρώματα»·

- *άλλαξε χρώμα*, κοκκίνισε από ντροπή ή ταραχή ή κιτρίνισε από φόβο: «μόλις κατάλαβα το ψέμα του και του κοίταξα στα μάτια, άλλαξε χρώμα || μόλις του 'βαλα τις φωνές, άλλαξε χρώμα»·

- *δεν έπιασε το χρώμα*, δεν έβαψε καλά την επιφάνεια στην οποία χρησιμοποιήθηκε: «πρέπει να περάσω ένα δεύτερο χέρι την πόρτα, γιατί δεν έπιασε το χρώμα την πρώτη φορά»·

- *δίνει χρώμα στη φωνή του*, ανεβοκατεβάζει την ένταση της φωνής του ανάλογα με το περιεχόμενο του κομματιού που διαβάζει ή που απαγγέλλει: «όταν μας διαβάζει κάποιο βιβλίο, κάθε τόσο δίνει χρώμα στη φωνή του κι έτσι το κείμενο γίνεται πιο συναρπαστικό»·

- *δίνω χρώμα (κάπου)*, δημιουργώ με κατάλληλα μέσα ή με κατάλληλη συμπεριφορά ιδιαίτερη ή ευχάριστη ατμόσφαιρα σε ένα χώρο, σε ένα περιβάλλον: «τα διάφορα φωτιστικά εφέ έδιναν χρώμα στην αίθουσα || ευτυχώς που ήρθε ο τάδε και με το κέφι του έδωσε χρώμα στο πάρτι μας»·

- *έκανε χρώμα*, το πρόσωπο ή το δέρμα του ατόμου για το οποίο γίνεται λόγος, πήρε κάποια μαυρίλα από τον ήλιο: «ένα μήνα διακοπές δίπλα στη θάλασσα, έκανε χρώμα ο άνθρωπος»· βλ. και φρ. *πήρε χρώμα*·

- *έκοψε το χρώμα του*, βλ. φρ. *έχασε το χρώμα του*·

- *έφυγε το χρώμα του*, βλ. φρ. *έχασε το χρώμα του*·

- *έχασε το χρώμα του*, έγινε κίτρινο, ωχρο από ψυχική ταραχή ή σωματική αδυναμία: «μόλις αναφέρθηκε ο άλλος στ' όνομά του, έχασε το χρώμα του, γιατί έχει τη φωλιά του λερωμένη || είκοσι μέρες στο νοσοκομείο, έχασε το χρώμα του ο φουκαράς»·

- *μου 'φυγε το χρώμα*, φοβήθηκα πάρα πολύ και το χρώμα του προσώπου μου έγινε κίτρινο, πάνιασα: «μου 'φυγε το χρώμα μόλις είδα το φορτηγό να 'ρχεται καταπάνω μου»·

- *πήρε χρώμα*, απέκτησε ροδαλό χρώμα στο πρόσωπό του, απέκτησε υγιή όψη, συνήλθε έπειτα από κάποια ασθένειά του: «μετά το νοσοκομείο πήγε ένα μήνα στην εξοχή κι αμέσως πήρε χρώμα»· βλ. και φρ. *έκανε χρώμα*·

- *χρώματα κι αρώματα*, λέγεται στην περίπτωση που θέλουμε να αναφερθούμε σε κάτι ή σε κάποιον που δεν είναι σοβαρός και που για το λόγο αυτό δεν πρέπει να τον εμπιστευόμαστε: «άσε τώρα τα λόγια, γιατί μια ζωή χρώματα κι αρώματα είσαι». (Τραγούδι: *χρώματα, χρώματα άσε τα καμώματα, χρώματα, χρώματα, χρώματα κι αρώματα*)·